

5701
BIBLIOTEKA

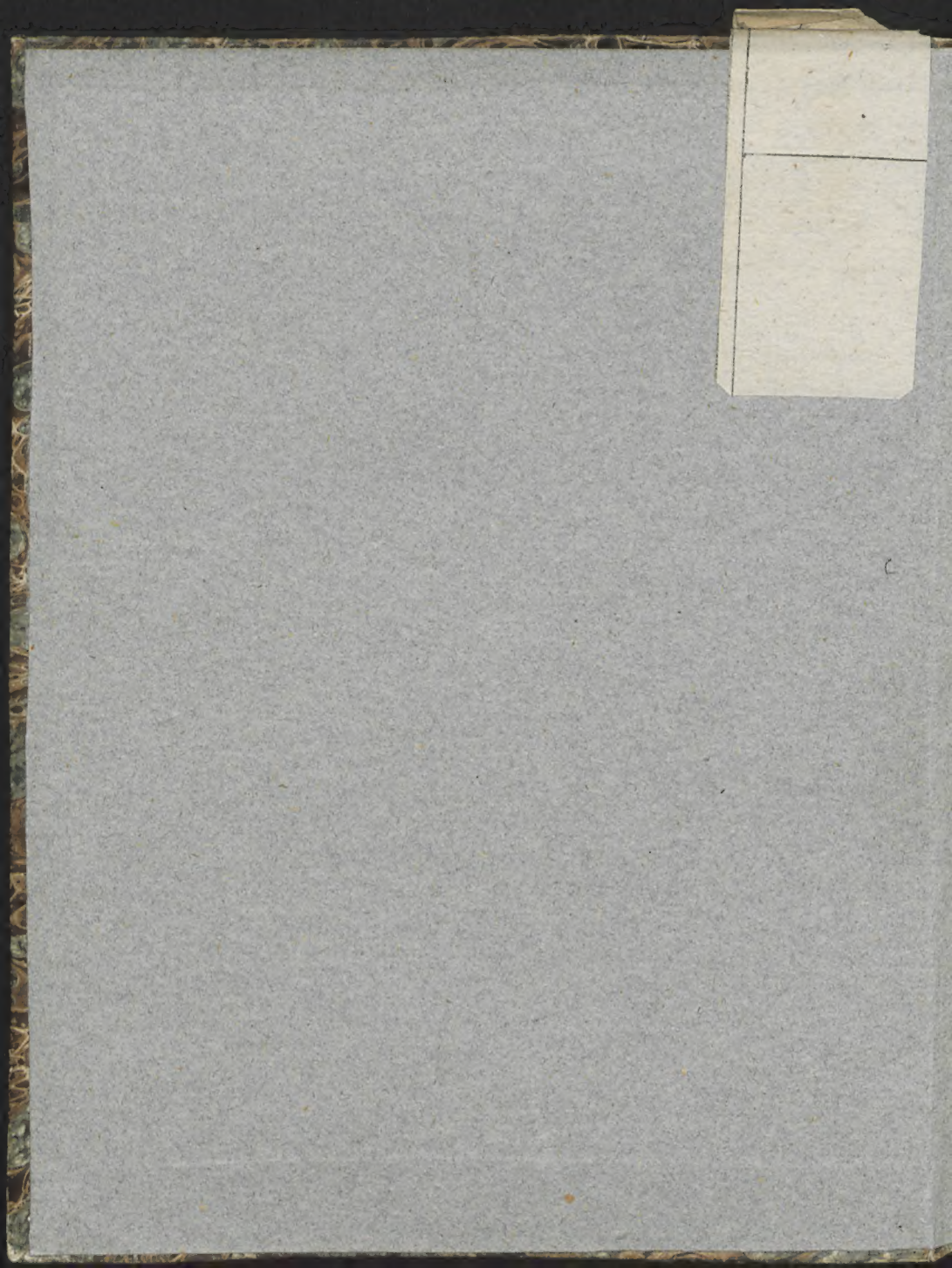
Zakl. Nar. Im. Ossolińskich

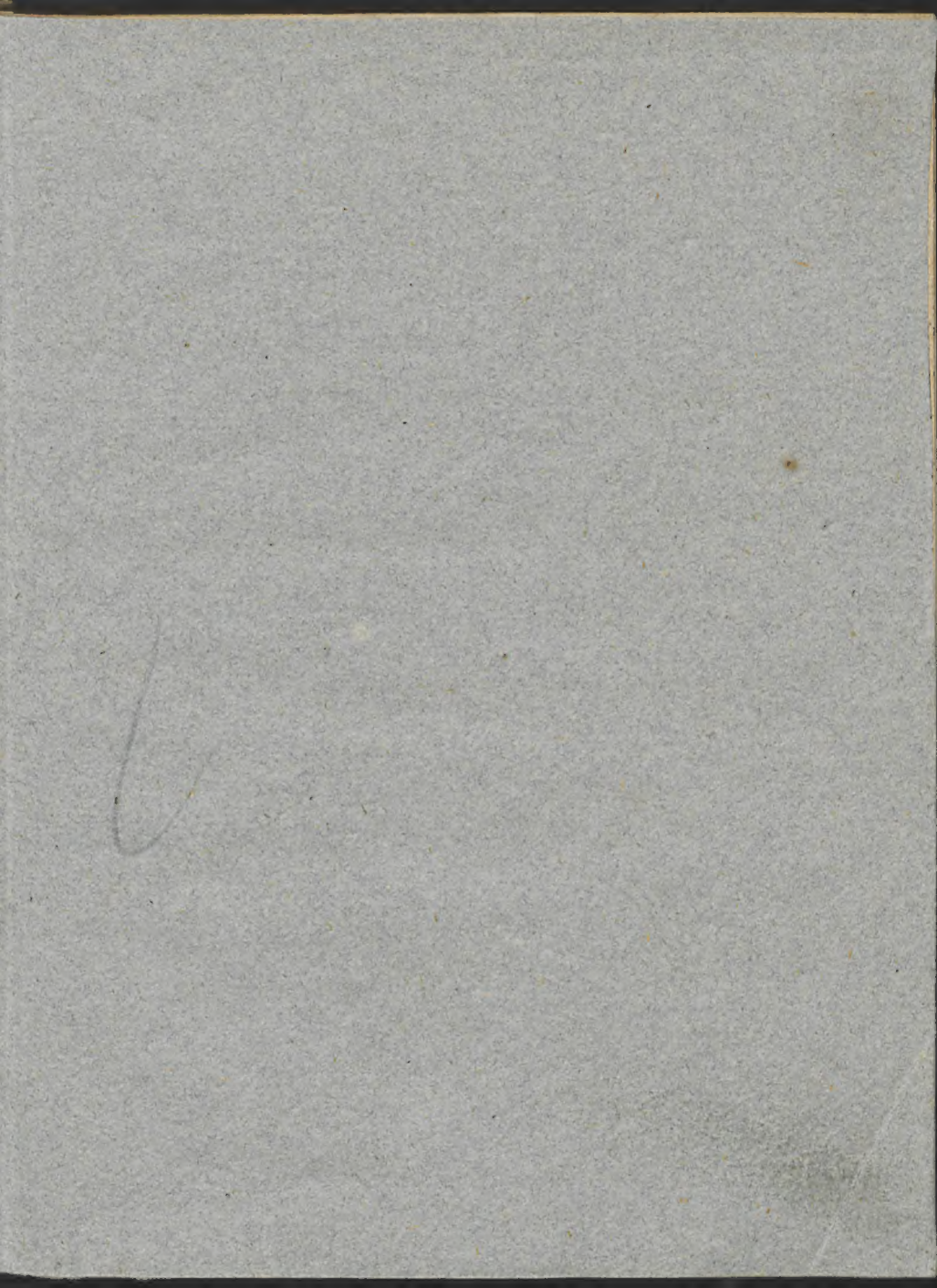
XVII

25

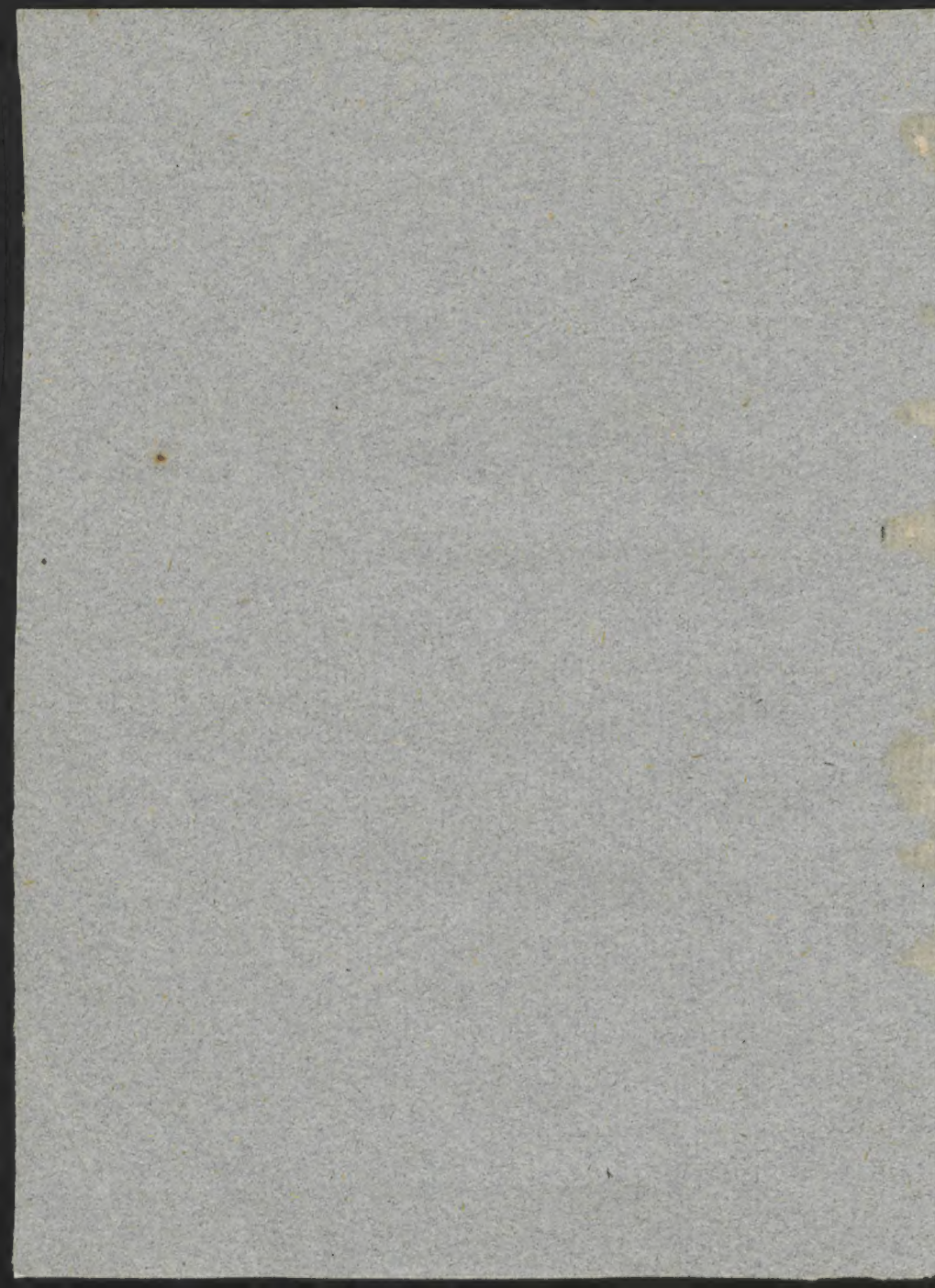
The image shows the front cover of a book. The cover is decorated with a marbled paper pattern, specifically a 'stone' or 'shell' pattern, featuring large, irregular, rounded shapes in shades of brown, tan, and grey. A small, rectangular, light-colored paper label is affixed to the upper left corner of the cover. The label contains text in Polish, identifying the book as part of the Ossoliński Collection. The number 'XVII' is written in blue ink on the left side of the label, and the number '25' is printed in black on the right side. The spine of the book, visible on the far left, is made of a dark, textured material, likely black leather or cloth.

8 10
TALMVD

Abo

W I A R A

Z Y D O W S K A

I A N A A C H A C E G O

K M I T Y.

Nie tylko Rábinom, ále y nie Rá-
binom potrzebny, á pospol-
stwu krotochvilny.

*Teraz znówu porzadniey, y dostáteczniey
wydány.*

Dogłęboko vczonego Mardocheusza Ribenleybá, Arcysynagogi Práskiey Rábiná: y iednemu z Hánhedryn Ministrá.

ZE Lwowa czásu Sukos ábo Lizáká wászego dány przyścia Mes-
syasá nášego od Roku 1622. Łáskaw bądź miły Márku stáry
Rábinie zátym: Z czego kochác się masz, oddáię tobie słuśnie: wá-
sse wkázuiac właśnie náuki prawdziwe nie przydáiac świádoctwá y
Tálmudu do práwego dowodu, dosyć báczny iáko zrozumieś. Zyd-
vчыś cnotliwie, nie máiac przygany we wśsem. Náydvia się zwá-
sey skoły Rábinowie pobożni nie zdrádlwi wychodzą, wczeni nie
fałszywi Doctorowie wászey, Messyasá wierzac nie bluźniac obraz-
Oycowski, nádzieię kłádac w pobożności nie spoczac Pismo świéte:
obrzezuiać serce nie ciáto sprosne Bogu nie Báál Powim służac, pá-
wzac pracey nie z lichwy przekłéty żyiac, miło nie im też wśsytkim,
iáko wásze? áne nie tetrostwo wkázuiac nápiśatem ksiáżkę tę wa-
mys! Ku damny Boży przyiacielu nie pogárdzony dla wiary Mi-
nistrze cnotliwy nie, bez rozumu. Obaczył ábyś prawdę á przestał
Tálmudowey náuki, Do was tak mowi Dániel Prorok: Twoiá Pánie
Brawdá á wam zámśe wśtyd wieczny.

TAL-

XVII-25-III

T A L M U D

ábo Wiára Zydovvska.

Talmud Zydowski dzieli sie ná czesť
cztery: iedną Kiege ábo čásť zowa Mochem
to jest gránice. Druga Naasym / to jest nie-
wiasty. Trzecia Theusefym / swiatosci.
Czwarta Jesebor / to jest zbawiciel. Te ksiegi
Talmud przekladaia nád Moyisefowe pi-
sno y Prooroctwa / y wiekszy magrezech koby ganił Talmud niż
Moyisefowe ksiegi: a iżby baykom balet więcej przyczyniali /
wierza tak iż Bog zawsze się Talmudia uczy / co jest wielkie
heretyctwo.

Jest w ksiegách Keser Mochem ná przodku że Rábi Hes-
lezer chororał / y przysli do niego bachorowie ábo studenci /
mowiac mu Mistrzu nasz / náucz nas drogi żywota: abyśmy
pozyskali drogi przyslego swiata: odpowiedział im mowiac:
budźcie pędcy ná zabiehanie mądrym / y piśniu Talmudowes
mu / ábronić syno n swoy n aby się nie uczyli Nigda to jest Bł-
bhey: bo staba náuka w niey. O iakie sálbierstwo Zydowskie.

Co czyni Bog we dnie y w nocy.

Rábi Moferat tego dowodzi w ksiegách Keser Naasym /
we wrocey części Talmudu / że gdy Zyd choruie / to w ten
czas Pan Boga gówa boli / y plecy / mowiac że sáleie
dla bolesci spawiedliwych / to jest mądrych w Talmudzie / co
to jest hániebne heretyctwo. Bo ná każdy dzien sli y dobrez
choruie

choruia: Tedy Bog na głowę zawoźdy nie może: tedy nie jest
błogosławiony: co jest okrutne niewiarstwo: abowiem mówi
przez Eliafa: Ja Pan Bog/ a nie odmieniam się.

Powiadają żydzi w Księgach nazwanych Kobamechia w
Rozdziale który się poczyta Hazaham/ że iednego czasu była
wielka disputacja około iednego Aktu w zakonie. Cokolwiek
było żydow na tej disputacii w fyszcy iednego rozumienia
byli/ okrom iednego Rabi Eliezer/ który iuszego rozumienia
będac do rozparcia iego miał dobrych raciiy podostatkū. Nac-
starek gdy niechcieli przypasć na iego zdanie: Rzekł te słowa/
ieżeli to prawda albo nie/ niechay to sam P. Bog sędzi. A w tej ie-
godzinie wstyfeli objawienie przez głos mówiący do nich nie
sprzeciwiajcie się Rabi Eliezer/ bo prawda jest co on mówi.
Co wstysawszy Rabi Sza Rzekł: Panie Zakon nienależy do
nieba ale do ziemi. aby rozsaznić aby zdanie według wielkij
liczby głosow ważne było. y zaraz wytkli Rabi Eliezera/ aż
musiał przypasć na ich zdanie. Prędko potym Rabi Natan
obaczył w wróceniu Eliafa Proroka/ y spytał go. Byles ty w
niebie kiedy między nami była ona questia? odpowiedział Jan
był. Spyta Natan. A coż mówił Pan Bog na to że go nie-
chcieli Rabinowie słuchać? Odpowiedział Eliaf że się Pan
Bog rosmiał/ y rzekł zwyciężyli mię synowie moi. Zwyciężyli
mię synowie moi.

W Księgach nazwanych Kalabators w Rozdziale który się
poczyta Hamohen & Hascena znayduie się to/ że Raba syn
Barhamna będąc w iedny drodze/ szedł się z iednem który mu
rzekł/ chcesz iść po każe gore Synai? Naco gdy pozwolił/ będąc
w drodze wstyszał głos taki. Obiada mnie niedziemu/ a troś
mię rozgrzeszy z tej przysięgi ktorą wczynieś: który głos gdy
potym Rabinom powiedział na gane wielka od nich odniosł/
miał abowiem wstysawszy to rzec: Panie ja ciebie rozgrzeszam
od tej

od tey przysięgi: Wymawiał się on twierdząc że rozumiał ias-
toby Pan Bog miał przysiąc że potopu nie miał więcej przepu-
ścić na świat. Ale Rabi Salomon tak to tłumaczy/ że ta przysię-
ga z ktory Pan Bog rozgrzeszenia chciał/ miała być czyniona
na niewola w ktora żydy podał/ y tak trzeba go było z niego roz-
grzeszyć.

Tak tłumacza żydzi pismo iako się znajduje in Cahendrin,
w Rozdziale ktory się poczyna Arbamiton, kandy pisac na ono
mieysce Leuitici 18. De semine tuo. Non dabis vt consecratur
idolo Moloch. Nie dasz na ofiarę balwanowę Moloch/ z nasie-
nia twego. Których słow taka czynia deklaracya/ grzech jest dać
część nasienia to jest potomstwa swego/ ale wszystkich synow
dać/ żadnego nie masz grzechu. Także grzech dać potomstwa
swego część Poganstwu Kapłanowi aby ie ofiarował balwa-
nowi; ale Oycu samemu ofiarować nie masz grzechu. Jest cze-
więcej że grzech jest ofiarować nasienie to jest syny abo córki kto-
rzy z Oycą wysli/ ale ofiarować Oycę/ Matkę/ abo bracia/ ktorzy
się nasieniem nie zowią nie masz grzechu.

Pyta się Rabi Sadue/ co takiego było/ czego Jakub Patriar-
cha będąc Prorokiem zobowiązania niewiedział? Odpowiada
sam sobie/ tego niewiedział że syn iego Jozef żył/ y że go bracia
przedali. Przyczynę tego daie też/ Bracia Jozefowi wręgodzie-
nę kiedy go przedali/ założyć chcieli aladma/ to jest przeklectwo
na tego ktoryby sekret ieych wydał/ a i ieych nie było tylko dżie-
więć/ a aladma niem ożebdżieno niedziedziesiącia/ przynies-
kali do siebie Pana Boga/ y tak nie śmiał tego Pan Bog Ja-
kubowi obić.

Wozą y tego in Sabba w Rozdziale ktory się poczyna Rabi
Aquiba że na sódnym dniu/ Rzecz Pan Bog do Jaaak/ sy-
nowie twoi zgrzeszeli mam wola ieych potępić. Odpo-
wle mu Jaaak/ Panie y twoi zgrzeszeli to synowie/ bóg ty rzekł w Za-

Konle / syn moy pierworodny Izrael. Ale tak / podziemy do rachunku / y obaczmy iako żyworodzki długinaidziemy żelat 70. odrzucimys od tey liczby dwadzieścia lat w których leciech człowiek zgrzeszyć nie może zostanie pięćdziesiąt / odrzucimys jeszcze połowicę to jest dwadzieścia y pięć która połowicę trawia ludzie na spaniu / zostanie 25. odisz jeszcze połowicę tego / która się trawi na modlitwie / na iedzeniu y pićiu / zostanie tylko dwanaście lat y puł / te dwanaście lat y puł / rozdzielmy między się / a uczymy ich wolnymi od karania.

Poczym w Ezechielu czytamy / iż Pharaon gonil żydy aż do morza czerwonego: Na to tak Rabi Saul. W one godziny splewali dzieki Bogu zwykłym obyczajem. Ale Bog zawołał / wy mi śpiewacie chwały / a sprawy tak moich są w niebespieczeństwie nieprzycielstwu / y w morzu się topią.

Pytał Rabi Amel / y Rabi Wida / które są sprawy Boże: tak Rabi Wida wyłożył y opisał: jest godzin dniowych dwanaście. Pierwsze trzy godziny siedzi Bog wzywa się Talmudu / w drugie trzy godziny / siedzi Bog na dwu stołkach a siedzi wszytek świat. a gdy widzi bydy świat osadzony w staie z krzesła sprawiedliwości / a wsiada w krzesło miłosierdzia. w trzecie trzy godziny / siedzi y żywi świat od najwietrzego siorobota aż do najmniejszego gądoży albo wesi / która wesi / ciało człowieka porzuci iey widzieć / ani namacać może, ale namazałszy miejsce oliwa / brzyrowało się trobać może. w czwarte trzy godziny siedzi a igra sobie z Leviathan / która ryba tak wielka jest / że wszytek świat obesi / y aby nie rosta więcej / plust swoy wpaszczył włożył.

Tenże Rabi napisał co Bog czyni w nocy / iedzi prawi na Cherubinach / a nawiedza dwadzieścia cztery wieków wiekzych.

Pisał Rabin Saul do Rabina Taaman: wie dz o tym iż nie maś smie-

smiechu Przed Bogiem od czasu zburzenia Kościoła Jerolimskiego/ y tak płakać będzie/ aż Jeruzalem y Kościół naprawia.

Pyta się Rabin Ject/ y Sabin Lewet/ co Bog czyni aby się niestrasował/ odpowiada/ że siedzi y uczy Talmudu tych dzieci którzy w pieluchach umierają/ y co są nie uczeni.

Przed zepsowaniem Kościoła gdy igrał Bog z Lewiathan/ kto w ten czas dzieci uczył/ odpowiada: Michaon najwyższy Anioł.

Powiadają żydzi in Hulim w Rozdziale który się poczyną Helumterohos, że lew ieden na gorze Vlam jest tak wielki/ że ma dziewięć łokci od vcha do vcha/ a Rabi Jozef twierdzi że jest piętnaście łokci: y tamże wspominają że Cesarz ieden pytał się Rabina Osia Cemu pismo przysporonywa Pana Boga do lwa/ ponieważ ieden koni mógł lwa pokonać. Odpowiedział Rabi Osia/ że nie do lwa pismo Pana Boga przysporonywa/ ale do lwa który jest na gorach Vlam. Ktorego lwa gdy Cesarz pragnął widzieć/ Rabi Osia uczynił modlitwę, y zaraz ruszył się lew z miejsca swego ku Rzymowi. a gdy już nie był tylko co czysta mil od Rzymu/ od Ryku iego który ras tylko wydał wszystkie białegłowy w Rzymie bezemienne plod porzuciły, y mury mieyskie obaleły się. gdy się znówu przybliżył y nie był już dale Rzymu dwóch set mil/ ryknął drugi raz y zaraz wszystkim ludziom w Rzymie żeby wypadły/ a Cesarz spadł z majątku. Tak iż prosił Rabina aby się lew wrócił na mieysce swe. Co on modlitwa swa sprawił.

Powiadają Raba in Rabacam w Rozdziale który się poczyną Hamoher y Hacesma że widział iedną żabę/ która była tak wielka iako iedna włoś/ o czterdziestu domach/ y przyszedł ieden waż y pokonał ją y potym polecił/ y vsiadł na gąsawce iednego drzewa/ przydać Rabpapa/ Kiedy bym był tego nie widział sam/ nie wierzyłbym był.

Tamże

Tamże powiada Raba. Na morzu będąc potraśliśmy się z Ryba iedna / Ktorą rybą śla ku wschodowi / a myśmy śli w o-
kreście na zachod: miailiśmy się z tą rybą trzy dni y trzy nocy. A
Co rozumieś ieaśli okret leniwo śiedł: spyta y Rabiną Abdemi /
Odpowieć. że gdy byli nad brzegiem widzieli lud śie / strzelaiaca
z łukow / y doznali tego / że okret przedy śiedł niż strzala wypu-
szczonea leciała.

Rabi Soler powiada że na morzu będąc obaczeli iednego
ptaka stoaiącego w wodzie / Ktoremu po fyię woda tylko bela.
obaczywszy to chcieli śie śtać ponieważ miała wodę być ro-
zumieli. Aż wstysłi głos z nieba mowiacy. Uważcie śie te-
go / pewnie to wiedzac że to już siedm lat iako Kowadło iedno na
tym miejscu z okreta wyrzucono / a ieszcze do ziemi nie dośło.
Rabi Cahanna tego ptaka zowie Cin.

Powiadaię in Rabba Mesticha, że tego czasu Ktorego Tal-
mud pisano iednego dnia P. Bog disputował śie z Rabinami
w niebie będącemi / o iednym przypadku tradu / ieżeli cślowiek
w nim miał być poczytany czystym / albo nieczystym. Pan Bog
twierdził / a oni przeczel. A gdy śie nie mogli zgodzić / poruczy-
li to śadowi / iednego Doktorę na świecie imieniem Raba syna
Nahami / y zaraz dusę z niego wzięto do nieba / a według iego
zdania Pan Bog śkazał.

Cis powiadaię. że iednemu żydowi wskazał śie Anioł śmierci /
imieniem Josue synowi Leui Doktorowi / y rzekł mu: na-
tom przyśiedł do ciebie aby mi dusę od ciebie odebrał. Josue
prosił to śobie aby mu wprzod Kay wskazał. Co gdy Anioł
czynił roślawy go na śie gdy nad Kaie był / Josue stoczył y
wpadł do Kaju. Rozgniewawśy śie Anioł / z wielkim gnie-
wem kazał mu wynisć / a gdy on niechciał / Anioł zaś do Pana
Boga to odniośł / Pan Bog imieniem swoim wynisć mu roz-
śkazał. A Josue przysięgił że nie wynisć śie. Co gdy śie do niego
śto

abo Wiara Żydowska.

sto do Pana Boga / kazał Aniołowi iżęgi wszystkie żywota tego
przewrócić w y iżęliby kiedy nalał się trzymoprzysięsca / aby
mu y teraz przysięga nie pomogła. Jezellżaa nigdy przysięgi
nie ślamiał / y teraz go nie przymusić. Gdy się pokładał że nie
gdy nie był trzymoprzysięsca / kazało mu zostać w Raju / kandy
życie vt sic.

Wierząc Żydzy w księgach Księgi Tenisyn na ono słowo
in Genesi. uczynił Bog dwoie światła wielkie / Słonce y Mie-
siąc / tak Rabi Amel pise / że rzekł Księżyc / godzi się po tobie
dwoim Krolom żywać jedney Korony / to jest mnie y Słonce
jedney chwały / Rzekł Bog iemu / idź a umnięys samego siebie
od powiedział mu Miesiąc / Panie / żaden tego leże nie rzekł
umnięysie się sam : y rzekł mu Bog / idźcie a pańcy wnoocy : ob-
powiedział mu Miesiąc / co ż wazy świeczka w południe : Rzekł
ż się Bog / idźcie / a będzie rachował Izrael dni y miesiąc że w
tobie : widząc Bog iż Izrael przestać niechciał na liczbie Księ-
życowcy / rzekł : iż na mnie wnieście Karanie iżem ia umnięysyl
Księżyc.

Pocynął ono słowo : lere: Reliqui domum meam & diui-
tiarum hereditatem meam. powiada Rabi Joel.

Trzy są straż Aniołow. A nad rzecie straża sam Bog /
który siedzi wołać y płaczac / mówiac : Biada mnie / y prze-
kiermiam / iżem Rosciol y Żydy rozproszył / a rozdzielił dom
moy / y zamknął palac moy / y powięził syny me między
goim / to jest Chreściani tego swiata.

Tenże Rabin Joel : W ten czas gdy Żydzi do Bożnice
wchodzą mówią : Niech będzie imię wielkie tego błogosła-
wione. Odpowiedzieć ma ieden z Rabinow. Szczęśliwy Krol
ktorego tak chwala w domu jego : Jacy wszyscy Krzyżna z blu-
złinterstwem : Biada Oycu który w niewola syny swe dał / bia-
da y synom samym ktorzy są w niewoli / biada y tym ktorzy
niemają stołu Oycy swego.

B

Pocyn

Żydzi którzy
na kandy
Księżyc
Kłimierz
N.B.

Potym iest w księgach Keser Mochem pierszych: Ji Bog trzykroć przez dżicu płacze widząc utrapienie Żydowskie / tu wielkiemu porępleniu Chrześcianaściemu.

Pisze Rabin Symon: że naprzędniemy z Chrześciana / ma by dżi iako sprosny bluźnierca zabity. A przelozonego Chrześciana / praw / lepiej iest zabić niżli reja. Że dżi znać co by czynili Żydzi Chześcianaom / gdy by ie przemogli / y iako ich nibespieczno chorować / y w mieściach rozmnażać.

Jest w Keser Naasym: Ji Pan Chrystus wielkie męki cierpi w piekle. Czego ia w pisanu pecałować niechce / iż by siemy wsi Chześcianaści nie obrażały: y dla tego też cierpi / powiada ia / że się posmićwał z pisma Rabinow re Talmudzie.

W czwartych zaś księgach w Keser Jeschor / wszystkie słowa bluźnierskie są za grzech poczytane / okrom onych które się tu wogardzie Kościołowi obrać maia. Żadnie w pospolitości wsi Żydzi niebożni maia / że błogosławiona Panna Marya przeklinaia / y Sakrament narodziłszy ofiarę sługawioną nżywaia / Żadnie dostawaiać go iako mogą naxgorzeć poczyniać z nim / a gdy styfadożonek z Ciałem Paustim idoc okrucenie bluźnie.

Nanki niektóre z Talmudu wybrane, które też wspomina M. Alphonsus Conuentus lib. de Bellis Dei Cap. 44.

Karza żyda bardzo / który by przyznał wrode Chześcianaom. Jeżeliby żyd winien co Chześcianaomowi powinieć mu nie oddać. Bro zaprosi Chześcianaia do domu swooy / tym samym w nim wola podać syny swoje.

Bro ie Chleb Chześcianaści / nie ma siaka Chleba.

Chześciana który rderzy żyda / śmierci godzien.

Chześciana wozący się za konugodien śmierci / gdyś zakon nie dany iest nikomu ieno synom Jakubowym.

Tajemnie zakonu niegodzi się obiawiać Chześcianaom.

Talmużney niegodzi się bracie od Chrześcijaństwa by mu zaś Pan
Bóg tego nie nagrodził

Co nalepłego z Chrześcijan zabić trzeba. Ktora dobroć rozumi
nie Rabi Salomon o nabożeństwie.

In Abodazara woczy Rabi Mojżesz / że kiedy człowiek widzi
Chrześcijanina bliskiego śmierci / powinien go dobici / jeżeli go
widzi w studni / powinien go wepchnąć / y kamieniem studnia
zawalić / a iesliby drabka była w studni powinien ją wyjąć.

Chrześcijaninowi przedać małeność za pieniądze choćby na
większe / grzech.

Bydlecia niegodzi się przedać Chrześcijaninowi tylko za więk
sze pieniądze, niż się stoi.

Chrześcijanin ktorego o starza o łaski występuje / ma być za
świadectwem iednego świadka na śmierć skazany.

Zydowska wielki grzech ma / Ktora karmi pierśiami dziecię
Chrześcijańskie.

Chrześcijanin ktory świeci Sobotę godzien śmierci / choćby
to święto infego dnia odprawował.

Szkoda iako największa czynić Chrześcijaninom jako

bátwochwalcom wolno z nauki Talmudu.

W riegach ktore zowia Rabaquima w Rozdziale ktory się
poczyna Haczazel Rabinowie także Instrukcja daia sędzom. Kie
dy ma przed sobą Chrześcijanin z żydem sprawę staray się abyś
mógł skazać za żydem : mówiac możesz / że tak woczy zakon nasz
ieżeli tego niemożesz dowieść z zakonu / zażyjcie prawa Chrze
ścijańskiego mówiac tak woczy prawo wasze. ale jeżeli ani twoy
zakon / ani prawo obce pomoc mu niemożę staray się podić
go iako możesz / gdy Chrześcijaninowi widać wydrzeć pieniądza
y wsiytko co ma wolno.

Rabi Hismael naucza / że żyd grzeszy bardzo / oddawając dług
Chrześcijaninowi y tak to deklaruie. że przed świętem Chrze
ścian-

szcienstwin trzy dni / y po święcie trzy dni / y w sam o święcie nie
godzi się Chrześcianinowi oddawać dług. Zaczyn idzie że ca-
ły tydzień grzech się iscić / y tak czasu nigdy płacić nie będzie.

Tóż insy Rabinowie pociągają y do wśfelaki wczynności /
do oświadczenia miłości / aby tak nigdy do tego czasu niebyło.
Żyd któryby zklamiał Chrześcianinowi zeftoda jego y trzy wo-
przysięgi / od grzechu wwalniaia.

Talmudistowie swoim zas pozwałia zlorzeczyć oycu y mat-
ce / y bić ich wolno bez grzechu, mowia bowiem in Cahendrin
w Rozdziale który się poczyna Elluhenam.c henagui, że ten
który vderzy oycą abo matkę byle tylko nieranieł woli y jest od
grzechu y od karania. Rabi Moyses de Egiptom libris lofrim
in lechor reuelat. Cap. 5. testowa mowi / człowiek który v-
derzy oycą abo matkę / vmrzeć ma zadufony / iedną wisia / ka-
rania / iezeli nieranieł / ale iezli vderzył a nieranieł / nie więcej nie
zgrzesze ieno iakoby tego inszego vderzył. Nie iezli po vderzeniu
oćiec abo matka vmrze / wolen będzie ten co vderzył od karania.

Ten że mowi że kto zlorzeczy oycu abo matce nie ma grzechu /
chyba by w tym zlorzeczeniu mianował imię Boże.

Anierylko Oycu cielesnemu pozwałia zlorzeczyć ale też y P.
Bogu samemu / mowia bowiem in Cahendrin w Rozdziale
który się poczyna Arbamitor, że ten który zlorzeczy P. Bogu /
nie nie grzeszy / iezeli nie wspomni własnego imienia Bożego
które jest. Semhan me foras. Nie iezli mianuie zlorzeczac insie
imiona / iako Adonai, Heloim abo Sabbath, nie ma żadnego
grzechu.

Deza też żydzi in Cahendiori in cap. które się poczyna Hel-
luhen haymi terahym. że iezeli kto towarzyszowi zwiąże ręce y
nogi / a vmiałby dla tego od głodu / wolen jest ten który zwią-
zał, ale iezli go związał na słonecznym t eracu abo na inrosie / y
dla tego vmarł / godzien za to śmierci. Iezeli zaś zwiąże y przed
bóg

Abó Wiara Żydowska.

Łwa porzuci/ nie mu żać/ ale iezli porzuci przed młody / ma w
mżecz żać. Kto wrzuci drugiego w studnia / a drugi odeymie
brakty/ ten co wrzucił/ wolon. Kiedy dziesięć osób biie dziesię-
cia kiy mi iednego/ a zabija / wszyscy mają być wolni.

Jereli kto zabije takiego człowieka którego ciało po śmierci
naydnie się trefe/ to iest zema taki deffekt dla którego żydzi mi-
nie iadaia / wolon meżoboyca. Daie poważną przyczynę Rabi
Salomon/ że zabił iedną zdechlinę: Animal enim inquit quod
est trefe dispositum est ad mortem.

Wczarej in libro Hulhin C. 1. że gdy by (v. g.) Piotr prze-
ciwko Marcinowi fałszywie świadczył/ z którego świadectwa
osądzieliby śędziowie Marcina na śmierci/ a przed Erekcia
pokazało się fałszywe świadectwo Piotrowe/ Piotr ma dać gę-
dło a Marcin ma być wolon/ iednak iezeli Marcina iż stracono/
Piotr ma być wolon. chociaż fałsz.

Powiadają też że meżczyzna gdy cudzoloży / iezeli niewiasta
z nim cudzolożca niema ná ten czas delectacji/ meżczyzna nie
grzeszy.

Tak że maż cudzolożacy z niewiastą meżowia nie grzeszy aż by
y on sam y maż cudzolożnice w rych leciech beli / aby mogli me-
żami być zwani.

Potym w kiegach trzech Raser Thensesym pospolity to
inż zwyczaj mają że rzykroć przez dzień w modlitwie która o-
sobliwsza nad inne potładaia/ przetłania przelotone/nasze y in-
se przednieysze co są na żydy niealkawi: Tote dy przetłectwo
iost w Talnucie / a ma być mówione stoiać a złożywszy nogi /
a nie ma ośadney insey rzeczy mówić/ aż to słonczy. A choćby
go wał w ten czas wkasł / nie ma iey rozrywać / a to mówia
meżowie y niewiaste na każdą dzień przynamniey rzykroć/
Żydzipo Hebrajsin/ Żydowli zaśię po Łiemiecku / Rothen
sam/ to iest Kaiedz mówić głośno dwakroć. A wszyscy z ni-
mi krzyżo/ Onen. Słowá tedy tey nedy rakt brzmia.

Nawrosceni niech żadney nad ziele nie mała /
 Komsem się wszyscy niech naglerozsteczelaia.
 W miastkach iestze się niech swoich winniyskaia /
 Ani wigcey na ten świat / szeroki powstaia.

A wszyscy przeciwnicy / rodu Żydowskiego
 Niech będą zepsowani / za czasu przedklego.
 A krolestwo wszech niecnot / Chrześciana swa zlego
 Wykorzenione będą niechay lata tego.

Wczyn to Panie wczya / spełni wolę / oto cie
 prosimy na każdy dzień / w żałosnym kłopotcie.

Bóg Bóg błogo sławiony psuic niepobożne /

Błisc nieprzyiacioly / ręką swola moźne.

To przetłecemo na Chrześciana nazywaia Tłumia napisane
 w Talmucie Chusefym: ale psie głosy nie poyda w niebiosy.

Pisze potym Rabi Elieser na owo słowo: Hoc nunc o sex
 ossibus meis. Ze Adam obcowal ze wszystkimi bestyami y bydłecy /
 y zrod się porodził lud się potworni / toć małpy o słowie są
 macochy Żydowskie a nie kto inszy / iako sami twierdza.

Tam że mowi Rabin Slomo / i przed stworzeniem Ewy Adam
 miał żonę na imię Lilia / a Ewa iś bydył mianie Cap: 34.
 dyablica: y dla drzewa zakazanego korego słostworzył obzyna
 żony Bogu przez lat 130. w których leciech z żoną swą Lilią
 porodził dyabły / toć żarym miał iść iż Żydzi są dyabli bracia.
 A gdy Żydówka w pologu leży / opisa iśbę kreta w okolo z tym
 napisem / Adam Chawa chuc Lilia / Adam iż Jera przybać /
 a Lilia niech będzie wyrzucana. potym inśe napiso kreta że ono
 dziecię na Lilię strzelać ma.

Pisze Rabi Ostrołk w aś co Ewe zwiódł obcowal z nią: Te
 dy zrod w aś iest oyczym Żydowski / przeto dśś naśladowia oby
 czaiom wężorowych / iakoż maia po sobie piśmo: Acuerunt lin
 guas suas sicut serpentes Paná Chrystusa ostarżaiac: Venenum
 aspidum

Abó wiara Żydowska.

aspidum sub labijs ipsorum Kosciol bluzniac / Obtraherunt aures tuas aby nie slyszeli nanki Panstey. Daley Rabi Auelim pise na ono stowo; Masculum & feminam creauit eos. Adam z iedney strony byl męczyzna a z drugiey niewiasta / przeto Bog widzac iego szpernor & wygnal go z Raju.

Tenże na ono stowo pisec Deut. 14. Moyżesz poslal splos gierzow 12. do ziemie obiecanej: pise ze niciała Córka olbrzyma a iednego na imię Mirys z pokolenia Enochim poimiała ich y oycu do geby kładła aby ie posłał. iednak Bolo pomoca wybarwieni byli / y poczęli wlekać. co wyprawfy ona córka olbrzymista / chcąc ich zastrzymać / tak wiele wody z siebie zanosi mi wypuszcila / aż ie potopila.

Pise Rabi Ozias. że Og Krol Basan / widzac woysko żydowskie niezliczone / bogo belo dwatroc sto tysięcy / trzy tysiące y cztery sta. od trzydziestulac y wyzy / okrom młodszych / dziesięć y niewiast / kamien nle wyporwiedliany wiadomości w śial na głowę / y onam kamieniem w fytę ono woysko chłiał oras zabić / a gdy otym myśli / dunde mały prašek spadł na onym kamieniu nad głowa go przekośwał / tak że ma spadł narażona / który gdy chciał z ramion ziać / wnet mu igby wyrosły tak wielkie / że przed nim i podnieść go niemogli. Obaczywszy to Moyżesz / który iako oni powiadaia byi wysoki na łokci dziesięć / poszedł do niego z lasa / który było dziesięć łokci w zduś / y chcąc go dosiść ona lasa / stoczył dziesięć łokci od ziemie / ale go nie mogli dosiść ieno w kostkę / wskat że ob rego raz upadł y umarł. To wiały dobrze wzrosł Moyżesz ow lasę y sił / przysna że ten Og od ziemie do kostki miał łokci trzydziści / zaczęli według proporcii iako był wysoki śladno się dorozumie. Aż o tenie Rabin powiada że gdy kosa iego po śmierci wshły / myśliwiec ieden ielenia goniec cały dzień po iedney goleni biegał.

Powida tak że. Że gdy Synowie Jakubowi / nieśli do grobu Oyci

Oycą swego / i szukał się Jacek Esau Synowie do grobu także
nieśli chcąc obiedwie stronie grob opanować / wojska wielkie
wysyłali. Widzacro Dan / wśedł na wysoka górę / y wielki
barzo kamień wykował / kłosem włożywszy go na głowę / wysy-
łto wojsko Synów Esau iednem cieniem porazić mogli.
A gdy przyszedł y zgodne wojska znalazł kamień on / w morze
wrzucił / dla którego wrzucenia w morze wylawszy z bregow
miasta dwie zalato.

Gdy przez puszcza Moyżesz z ludem Tore przeprowadzał /
wziął z sobą / że od starbu tego same klucze / iżysła wiel-
biadow niośto. Ktore klucze aby się ięście więcej na wielbiada
nakłasić mogło / porobione były z skor wolowych. Utwódził
się temu przypatrzyć. niechay beda z funta namnię siedm
kluczy: a każdy wielbiad mógł nieść namnię dwieście funtow /
bedzie tedy kluczy samych ktore niośt ieden wielbiad trzy ty-
siace Dwieście / a zatem trzyśta wielbiadow musiałoby nieść
kluczy Tysiąc Tysięcy osmdziesiąt y pięć Tysięcy. A że ka-
żdy klucz ma przynamni mieć iedne strzygie / tedy tak wiele
musi być strzyg iako y kluczy / niech że dwie strzygie beda
na iednem wielbiadzie aś będzie wielbiadow ktorzy strzynie
nieśli pięćsto sto tysięcy y czterdzieści tysięcy. Wieg iż do
strzeżenia starbu namni do dwóch wielbiadow iednego stroja
beto trzeba / zaczęm samych strojow musiało być dwaćtroć sto
tysięcy szesćdziesiąt tysięcy. Co inaczy się wklazuje z pisma
że wojsko to wysyła z komputowani synie przeszło lęzby osmi
tysięci y dwóch set.

Sydomie wierza / że Bog z wsi swoich Aniołow wiele ty-
słęcy dycha / a dusze od poczatku wszystkie są stworzone / y są ro-
dzie miesiecznym: a gdy się dziecię wrodzi / a wrzyna mu pępek /
dopiero i dusza do niego przęzi wchodzi / a niż w ciele będzie /
wysyła w niebie y na świecie widzi y zna / a za wlataniem się ro-
ciło / zaraz kryje y wysyła go zapamiętywa. Świe-

abo Wiara Żydowska.

Święto też w Marcu obchodzi Mardecheowe/ gdzie
żanie Amánowe przeklinają y tylekroć garnce tłuka w Bożni-
cy/ mówiąc: Jako jest skuszony Aman tak niech Królestwo
Chrześcianaście przedko się rokrusa.

Kiedy się Żydówka dopuści cudzołóstwa/ trzy dni w po-
krzywach ma siedzieć nago za pokutę.

Ali kiedy Żyd/ tedy ma nosić pisimo w rękawie aby go ká-
żdy poznał po piśmie iaki jest.

Wierzą y to Żyworusowie/ że diesięć rzeczy stworzone są
w wieczor niż słonce zaśle/ w Sabat/ iako Tęczę/ Manna/
zrodło opoczne/ słup obłoczny/ słup ognisty/ kropki abo Da-
ges na pisimo/ Tablice/ rozgę Aaronową z kwieciem y z migda-
łami/ Dyabły/ y grob Mojżesow.

Dziwiegich jest ktorych Bog przeniośł do Raju z ziemi.

1. Kalef syn Dawidowego.
2. Serach córke Asser.
3. Barya córke Pharonową/ co Mojżesą z wody wyr-
wał.
4. Eliezera sługę Abrahamowego.
5. Sługę Króla Hus.
6. Messyasa.
7. Heliasa.
8. Kabiną Jozue/ Ben/ Lewi.
9. Enocha.

Sześć są rzeczy potrzebne choroma dla ozbrowienia: Pot/ Złb.
Sen/ Richanie/ Milowanie/ Purgowanie: y gdy się sni je
osukał Chrześcianina.

Pięć rzeczy Bog żalnie iż le stworzył: Chazdym Króla
Babilonskiego/ co się z Bogiem chciał bić/ y wieżę do niego
murował/ od ktorey na siedm mil cieni było.

Imaliu/ to jest Turki: Jeczer Hara/ co jest cielesna po-
tęż

Kuſe: Baal / Por / Walwary / Izrael / Szegolin / Je ſię Żydzi
poniewierają.

Cztery rzeczy Bog chowa Izraelowi po śmierci: Lewia-
tán rybę wielką / a Izaiasz ianazyra dyabliem.

Sorobora wolu wielkiego w Arabiey puſtey / Ktory z ty-
siac gor na każdy dzień strawę żąda / a iſtotka mu odrogu do
coguleci dwóraste dni.

Soloch czapla / Ktora gdy ſtrzydła roſtopierzy / wſytko
morze odkryje.

Kuſa winą / w one ſeſe dni gdy Bog świat ſtworzał /
prajdwina / y do Raiu w Pałac ichen wſtawiona.

Cztery rzeczy Żyd powinienz Talmudu. Na wſchod ſłonia
ca ſię modlić aby był bogaty: w boju i y ſię długo modlić aby
N³ był mądry: na przywiecie długo ſiebie i aby był długo żyw: na
południe tożko ſtawiać głowami aby ſię mu chłopiera robiliſy.

Trzey ſe ſtworzeni bez grzechu: Amram ociec Mozyſzowz
Izai ociec Dawidow / y Kalaf ſyn Dawidow.

Trzey Krolowie / a czterey nieukowie nie ſa w Raiu: A-
bach / Jeroboam / y Mankiſe.

Czterey zaś nieukowie: Palian / Dong / Echitopel / y Giezy.

Woznego Bachora kto pieniadmiz nie żadoz / i temu ſię
niebiedzie ſzczęſtło.

A kto przyſtole nie odſiedibz ſanczki dleba poſiedzie
Ten ſzczęſliwoz rzeczy nie oglada.

Co iſt czego ot onia roid jado / aniocho ſyſtula. Odpo-
wiada Rabin Jonn: i z graminia Kto Bog ſtworzył w Raiu.

Co beda ſwieci czynić po zmarnym ſtanu: Powiada R.
Eliaſ / przypierai ſin Bog ſtrzydła y beda kien iako iſtotka
nad wodami.

Kiedy roidz Aſſaſz przybierze odpowida Chamind
Rabin / nie przybierze / a / bedzie iako iſtotka / i y rybci nie
znaydą

abo Wiara Żydowska.

maż dżie bla chorego/ y kiedy nastanie taki krol iako dengi Sa-
man: za korego boiaznia beda sie nawracac do dobrych/praw.
ktoremu Messyjasowi teni krol ma postac Osi ktery bedzie
mial sto farb/ a ma sie pastwie nad Żydami tak dlugo/ iako dżie-
nie ro żywo cie macti lezy.

Co za grzech Jeroin bydy powiadaia Kabinowie/ nie in-
tego iedno je grona gnioła Adamowi a dawala mu pie.

Ktoryby sie strzymil a chcial widziec swoje genitalia/ abo
beczym wegid. temu sie zyła zerwie we grabiecie.

Kabi Jock byl tak swięty ze gdy sie nan dyabel zamierzyl/
ze go w Sabaa zatkal/ otworzylo sie mu drzewo Cedrowe
w kore rciel. porzyn go w tilla lat wypuscilo gdy sie rozpua-
tlo.

Scitzy Kabinowie Beniamiona dyabla przez czarno-
kiestwo poprzysiegli/ y wiazali go na wici brzozorow/ y wy.
Koli mu oto aby na nie lewem patrzył. kore jest z przyrodze-
nia prawoi/ stabse niz prawe.

W riegach Tuca, wozidiale trzecim / Doktor iedon Żydo-
wskl korego zowia Baby Symeon syn Jochai/ tak o sobie
rozumie / Ja jestem tak godny y swięty / ze kiedy bym chcial/
dobrocia moia naslednym dniu zabawilbym w systerich ludzi /
ktorzy sie porodzieli na swiat/ od tego dnia koregom sie ia
Wrodziel / as do dnia dzisieyszego. Agdy by Jonathan Syn
Dziel byl zemna moglibysmy zabawic w syster narod od
stworzenia as do skonczenia swiata.

Powiadalo resz zydsi ze Moyzesz gdy do nieba wstapil aby
zauwied zakon wzial mial poslawek z Aniolami taki Anioł-
wie niedali mu wyniesc z nieba zakonu twierdzac ze im mial
bydy potrzebniejszy niż ludziom. Na co lubosle Moyzesz
Przeleł za pomoca iednak Boga odpowiedzial. Zakon ten
ma przykazania do rzodzenia ludzi wilele zyiacych stuzace /

Talmud abo wiara Żydowska.

á wy leścieście duchami szczeremi / więc się go nieślusnie na-
pieraćcie. Tłó co Aniołowie nie mająć co odpowiedzieć / za-
milkli: którego zwłóśtroż Moysesowego powiadacie / że
się Pan Bóg bardzo Wójszel y Wsmiał.

Rabi Symon piśe / Który Żyd za żywota nie ma wiele
pieniędzy / ten też na onym świecie będzie kaleka.

Trzy rzeczy Żyd powinien żenie według Talmudu / wy-
chowanie / odżenie / y kiedy nie ma co czynić / operowanie.

Sen Żydowski iako drogi.

Kiedy się Żydowi śni / á będzie ubogi / á niechciałby na o-
nym śnie przestać / wolno mu go sprzedać jeśli się mu śniło że
ofukał w dżiesiąci tysięcy Chrześcianina / to taki sen Żyd bo-
gaty kupi o niego za tysiąc złotych. Jeśli w tysiącu złotych /
to mu da sto: jeśli w mniejszej sumie / to według targu weźmie
złoty: áż czasem weźmie y śeląg: Tak oni y przez sen händler
czynią.

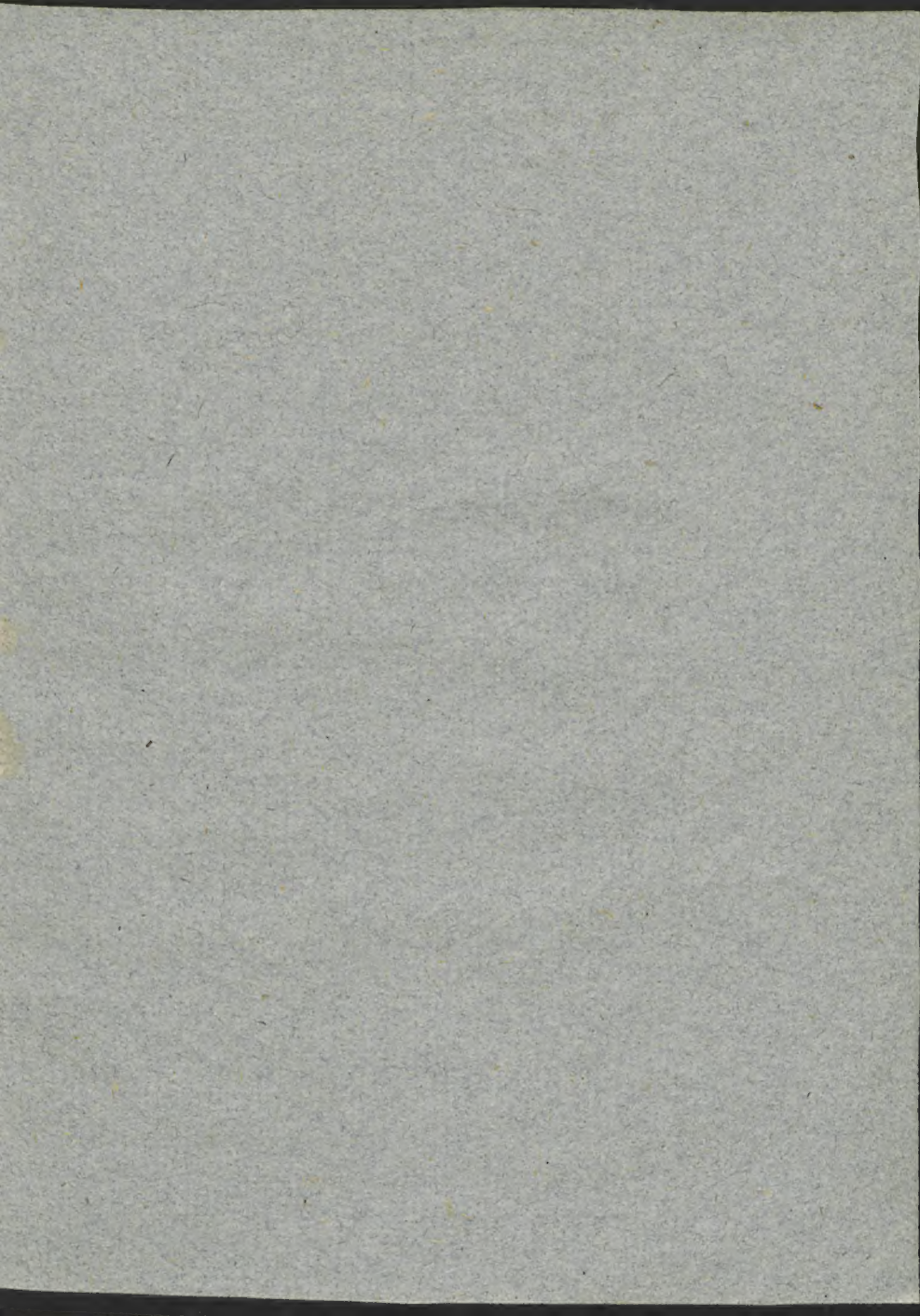
Pisze też Rabinowie że niektórzy Aniołowie na powie-
trzu latała / Którzy Bogu żadney chwały czynić nie powinni:
áż się pierwey trzy sta śesćdziesiąt y pięć kroć wrzecie Dynar po-
narzają. A tarczyka idzie z potu Aniołom / Którzy stolec Boży
niosą. Tarczyka Dynar jest pod stołem Bożym: w Ktorey się
musze w przód kapać y czyścić.

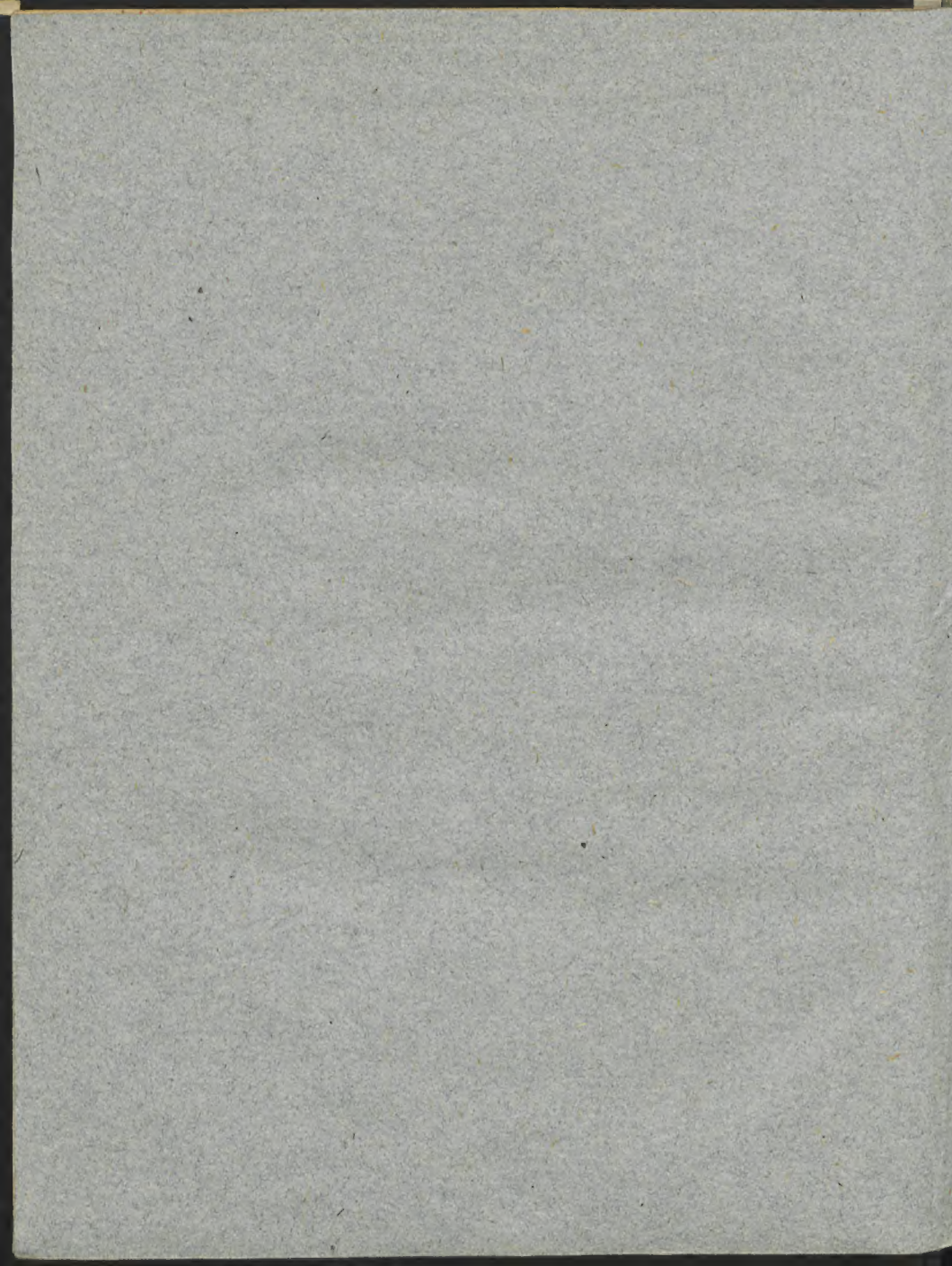
Będali tego wdzięczni, wydam im jeszcze co więcej.

Kiewod Edonai.

9857

6372
9

